

વીજલમા

-ડૉ. શરીફા વીજળીવાળા

એમનું ખરું નામ શું હતું એ તો ખબર નથી; પણ અમે બધાં એમને 'વીજલમા' કહેતાં. હું સમજણી થઈ ત્યારથી અમારા ઘરે આવતાં જોતી. મધ્યમ કાઠી, એકવડીયો; પણ ખડતલ બાંધો. પરસેવાથી ઝગારા મારતું, છુંદણાંવાળું મોં. મોઢા પર અને આખ્યુંમાં એવું તેજ જે એમને બાકીનાં બધાંથી નોખાં તારવે... ભુખરી જીમી, કાળો પછોડો ને ભુખરું કાપડું પહેર્યું હોય... કાનમાં ઢગલોએક રુપાની વાળીયું પહેરેલાં વીજલમા એમના વાસની બાકીની બાયુંની જેમ કાનમાં ઠોળીયાં ને હાથમાં બલોયાં કેમ નો'તાં પેરતાં એ તો મોટાં થયાં ત્યારે સમજાયેલું. આપણે ત્યાં સ્ત્રી પરણેલી છે કે વીધવા છે તે વગર કીધે સમજાઈ જાય એવાં ધારાધોરણો સમાજે ઉભાં કરી આપેલાં છે અને ડાહીડમરી સ્ત્રીઓ ડોંશે ડોંશે એ પાળતી આવી છે. ઘણીના લાંબા ગામતરા પછી વીજલમાએ ત્રણેય દીકરીયુંને એકલા હાથે સારે ઠેકાણે વરાવી-પરણાવી... વાર-તે'વારે અમારા ઘરમાં પાલી-બે પાલી બાજરી-જાર ઢાલવી જતાં, અમારા હાથમાં રુપીયો-રડો પકડાવી જતાં વીજલમા અમારાં શું સગાં થતાં'તાં ? બા એને માશી કે'તાં. દાડી-દપાડી કરીને પેટનો ખાડો ભરતી આ ડોશી મારી બાને દેવામાં કોઈ દા'ડો ચુક્યાં હોય એવું હૈયે નથી ચડતું... એક દી પુછી નાખ્યું કે, 'વીજલમા, તમે મારી બાનાં શું સગાં થાવ ? તો જવાબ મળ્યો, 'બટા, તારી માનીને મારી પીયરની એક દશ... બે જ ગાઉનો ગાળો... હું એની 'દશ-માશી' થાઉં... તારી માને મા નઈ અટલે પશી મારે જ ટાણું હાસવવાનું હોય ને ?'

અઠવાડીયે પંદર દા'ડે વીજલમા એકાદ આંટો જરુર મારે... જઈ આવે તઈ એના પશેડાના છેડે કાંક્ય ને કાંક્ય બાંધ્યું જ હોય... ફળીયામાં પાર વગરના ખાટલા ઢાળેલા હોય; પણ ઈ ધરાર હેઠાં જ બેહે... અમે રાડ્યું નાખીએ... 'વીજલમા આંયા મારી પાંહે આવતાં રયો, ઘણો માગ સે...' પણ ઈ ધરાર બેઠાં હોય ન્યાંથી નો હલે... 'ના બુન, હું મારે આંયા કણે ઠીક સું...' અમે જેમ જેમ મોટાં થતાં ગયાં, સમજણાં થતાં ગયાં. એમ એમ અમારો વીરોધ સજ્જડ થતો ગયો. આવું કેમ ? એ પ્રશ્ન ધાર પકડતો ગયો. વીજલમા આવે એટલે અચુક ચા મેલાય. અમારા ઘરને ફરતી આરપાર કાંચ નો દેખાય એવી મોટી ડીંડલીયા થોરની વાડચ હતી. વાડચ માલીપા કંઈક જીવજંતું પડ્યાં રયે, જાતભાતનાં પંખી માળા બાંધે... ઈ વાડચની એક બખોલમાં એક ડાંડલા વગર્યનો કોપ પડ્યો રયે, કાયમ... જેવી ચા કીટલીમાં ગળાય કે તરત જ વીજલમા ઉભાં થાય. ફળીયામાં માંડેલી કોઠીએ જઈને પેલો કોપ વીછળે, પછી એમાં ચા ગળાય ને મારું મગજ ફાટી જાય... હું ધરાર રકેબીમાં ચા ગાળું; પણ વીજલમા નો લ્યે... 'ના બુન, અમે ઢેઢ કેવાઈ, તમારો ધરમ અભડાય તો મું નરકમાં પડું...' ને હું મનોમન એવા ધરમને મણ મણની જોખીને દેતી. આમેય અભડાવાની વાતે હું કાળઝાળ થઈ જતી પેલેથી જ.. અમારા કેટલાય ગોઠીયા અમારા ગોળાનું પાણી નો પીતાં... ને કેટલાયને ઘરે 'ખોબો ધર્ય, પાણી રેડું' કે'વાતું... નાની હતી ત્યારે તો ખોબો ધરતી; પણ સમજણી થઈ ત્યારથી નક્કી કરેલું કે જે આપણાથી અભડાય એનાથી આપણેયે અભડાવું... એના ઘરનું પાણી અગરાજ ગણવું... હવે એમાં મારા જ ઘરમાં વીજલમા રકેબીમાં ચા નો પીવે ઈ કેમનું ખમાય ? પણ

મરતાં લગી એમણે એમનો એ ડાંડલા વગર્યનો કોપ ન મેલ્યો તે ન જ મેલ્યો.. મારા ઘર્યે મેમાન આવે એટલે વીજલમા 'લે બુન, સા-મોરસના પૈસા... હંધાય હાટું અસલની રગડા જેવી ચા મેલ્ય જોઈ...' કહીને બેસે... એના ઘરની ચાથી અભડાવાય એટલે આવો રસ્તો નીકળે... અમારી અકળામણથી મારી બા કે વીજલમા કોઈનું રુંવાડુંયે નો ફરકે... વીજલમાને પેટમાં દુખે ત્યારે હાથ-પગ-પેટ બધું ચોળી દેતી મારી મા કે ખાવા-પીવાની નાનીથી મોટી ચીજ અમારી ઓસરીમાં ઠલવી જતાં વીજલમા.. આ બેઉનું અભડાવું મને કોઈ દી ગળે ન ઉતર્યું.

અમારા ઘરમાં એ કાઠાં વર્ષોમાં ગમે તેટલા ટાંટીયા સંકોરીએ તોય ચાદર ટુંકી જ થાતી'તી. ઘરમાં ચુલાનો દેવતા ટાઢો પડવાની તૈયારીમાં હોય, નાખી નજરે કોઈ નો દેખાતું હોય, તંઈ છેલ્લે બા વીજલમા પાંહે હાથ લાંબો કરે... ને ઈ ડોશી ગમે ન્યાંથી સો-બસોની સગવડ કરી દે... પોતે વ્યાજે લાવે ને મારી બાને ઉછીના દે... દર ખીહર્યે પોટલું લઈને આવે : 'લે બુન, આ ખીહર્યનો ખીસડો...' પોટલામાં બે-અઢી પાલી ઘઉં, બાજરી કાં તો જાર્ય હોય. ઓસરીમાં ઠલવતાંક બે-ત્રણ રુપીયા અમારા હાથમાં પકડાવીને વાજોવાજ નીકળી જાય ફળીયા બા'રાં... મારી બાના નીમાણા મોઢા સામે જોવાની એમનામાં હામ નો'તી. બધા વાર-તેવાર ભુલ્યા વગર સાચવે. તલ, ડોડા, ચીભડાં, શીંગ, બોર, શેરડી... મોસમે-મોસમની ચીજુંનો ફળીયામાં ઘા કરતાં જાય.. એમના ઘર્યે કાંય વાડી-વજીફાં નો'તાં.. ઈ પોતે દાડીયું કરતાં.. ને ન્યાંથી જે મળે એમાં અમારો ભાગ અચુક પાડે... દાડીયું હાલે ન્યાં લગી દાડી કરે ને ઉનાળાના માથું ફાડી નાખતા તડકામાં ડુંગરે-ડુંગરે રખડી-રવડીને પાણકંદા ખોદે અને વેચે... ને તોયે ઈ કાઠા કાળમાં એણે મારી બાને કેટલી વાર મદદ કરી હશે ઈ તો ઈ બે જાણે... ને ત્રીજો ઉપરવાળો જાણે, જો હોય તો... કારેક ખીહર્યનો ખીસડો તો કંઈક નવા વરસની બોણી... સાતમ્ય-આઠમ્ય ને ભીમ અગીયારસ... તેવારના આપણે ક્યાં દુકાળ સે ? વીજલમાને દેવા માટે બહાનાં નો'તાં કાઢવાં પડતાં ને મારી માને એમની પાંહેથી લેવામાં નાનમ નો'તી લાગતી... પણ જાતી જીન્દગીએ જંઈ કર હાલતા બંધ થ્યા તંઈ આ ડોશીની લાચારી કોરી ખાતી... જેના ધણીએ જીન્દગી આખી દીધું જ હોય ને સપનામાંય હાથ લાંબો નો કર્યો હોય... એની જીભ માગતાં ઉપડે કેમની ? ને અમારા ઘરમાં તો ઉઘાડો ઉઘાડાને શું ઢાંકેના ખેલ હતા... પણ મોટીબેન કમાતી થઈ પછી થોડા-ઘણા દેતી થઈ... પૈસા લ્યે; પણ રાતાં પાણીએ રોતાં જાય... 'અરે બુન, આ દીકરીની કમાણી ખાઈને મું કયે ભવ સુટવાની ?' એવું બોલતાં જાય... ફાર્મસી પુરું કરીને હું એલેમ્બીકમાં ટ્રેઈની તરીકે જોડાઈ. મહીને ૪૫૦ રુપીયા મળતા. મારા પેલ્લા પગારમાંથી મેં ૫૦ રુપીયાની નોટ વીજલમા માટે સાચવી રાખેલી. ઘરની બા'રાં નીકળ્યાં ત્યારે રસ્તા વચાળ જઈને મેં ઈ નોટ એમને દીધી ત્યારે નીતરતી આંખે એમણે જેટલા આશીર્વાદ આપેલા એટલા તો કદાચ મારી માએ પણ કોઈ દી નહીં દીધા હોય...

-ડૉ. શરીફા વીજળીવાળા

નવેમ્બર ૨૦૧૧માં પ્રકાશીત થયેલા લેખીકાના પુસ્તક 'સમ્બન્ધોનું આકાશ' (કુલ પાન : 71+8; કીમ્મત રુપીયા 80; પ્રકાશક અને પ્રાપ્તિસ્થાન - 'સ્વમાન પ્રકાશન', આલ્ફા ભવન, 12- સુહાસનગર, સેલ્સ ઈન્ડીયાની પાછળ, ઓફ આશ્રમ રોડ, દીનેશ હોલ રોડના છેડે, સંકલ્પ રેસ્ટોરાંની સામેની ગલીમાં, અમદાવાદ-380 009.

ફોન : +91 94276 06956 ઈ-મેઈલ : mdave.swaman@gmail.com)માંથી લેખિકાની પરવાનગીથી સાબાર..

સર્જક-સમ્પર્ક:

Dr. Sharifa Vijliwala,

(Associate Professor, Department of Gujarati, Veer Narmad South Gujarat University,
Surat -395 007)

Resi. B-402, Vaikunth Park, B/H Bejanwala Complex, Cause-Way Road, Tadwadi,
Surat-395009

Surat-395 009 eMail : skvijaliwala@yahoo.com

નીચેની લીંક પર ક્લિક કરશો તો ડૉ. શરીફાબહેનની તસ્વીર, એમનો પરીચય અને એમની બીજી ત્રણ મધુર રચના વાંચવા મળશે..

<http://www.gujaratilexicon.com/magazine/sundayemahefil/>

085. પરીશ્રમના ખેપીયા : મારા બાપુ....21-01-2007 પાન: 34

162. બાની વાતું.....29-03-2009 પાન: 18

240. ગામનો ઉતાર..... 25-03-2012 પાન: 12

‘સન્ડે ઈ-મહેફીલ’ – વર્ષ: દસમું – અંક: 302 – August 10, 2014

‘ઉંઝાજોડણી’માં અક્ષરાંકન: ઉત્તમ ગજ્જર - uttamgajjar@gmail.com

ગુજરાતીલેક્સિકોન હવે નૂતન રૂપરંગમાં...!

વિશ્વના 110થી વધુ દેશમાં વપરાતી અને લોકચાહના પામેલી 'ગુજરાતીલેક્સિકોન વેબસાઇટ'ને આજે નવાં રૂપરંગ સાથે તેનો નવો અવતાર રજૂ કરતાં આનંદ અનુભવીએ છીએ. પરિવર્તન એ પ્રકૃતિનો નિયમ છે અને આજના બદલાતાં જતાં ટેકનોલોજીના યુગમાં હંમેશાં નવીનતમ ટેકનોલોજી સાથે કદમથી કદમ મિલાવવા જરૂરી છે. લોકચાહના, ઉપયોગિતા અને આધુનિક પરિવેશને ધ્યાનમાં રાખીને આજે ગુજરાતીલેક્સિકોન વેબસાઇટની આકર્ષક, સરળ, સુગમ અને વધુ ઉપયોગી નૂતન આવૃત્તિની રજૂઆત કરવામાં આવી છે.

નવા રૂપરંગ પામેલી ગુજરાતીલેક્સિકોન.કોમ વેબસાઇટની મુખ્ય વિશેષતાઓ :

- ડેસ્કટોપ, ટેબલેટ અને મોબાઇલ એમ દરેક સ્ક્રિન સાઇઝમાં ફીટ થઈ જાય તેવો કોમ્પેક્ટ ડિઝાઇન લેઆઉટ
- સ્ક્રિન સ્કોલ કર્યા વગર શોધવામાં આવેલા શબ્દના પ્રારંભિક અર્થની રજૂઆત
- એક જ ક્લિક દ્વારા તમારા મનગમતાં શબ્દો કે અર્થને સોશિયલ બુકમાર્કિંગ દ્વારા તમારા મિત્રો સુધી પહોંચાડવાની સુવિધા
- નયનરમ્ય કલર-કોમ્બિનેશન અને આકર્ષક લોગો
- સંપૂર્ણતઃ યૂઝર ફ્રેન્ડલી રચના

ગુજરાતીલેક્સિકોનના સ્થાપક હૃદયસ્થ **શ્રી રતિલાલ ચંદરયા** હંમેશાં કહેતા કે, “ગુજરાતીભાષા માટેનું ગુજરાતીલેક્સિકોનનું યોગદાન વણથંભ્યું રહ્યું છે અને રહેશે. ભાષાપ્રેમીઓને હંમેશાં અમે કંઈક નવું આપતા રહ્યા

છીએ અને સદા આપતા રહીશું.” ગુજરાતીલેક્સિકોન ટીમ રતિકાકાનાં આ વચનોને સાર્થક કરવા હંમેશાં કટિબદ્ધ છે.

ગુજરાતીલેક્સિકોનના સલાહકાર **શ્રી અશોક કરણિયા** આ પ્રસંગે જણાવે છે કે, ‘ગુજરાતીલેક્સિકોનનું લોકાર્પણ 13 જાન્યુઆરી 2006ના રોજ થયું. ત્યારબાદ, 2009 અને 2011માં તેમાં નવા ફેરફારો કરી વેબસાઇટને અદ્યતન બનાવવામાં આવી અને આજે ફરીથી તેનાં કલેવર બદલવામાં આવ્યાં છે અને આ સ્વરૂપે પરમ પૂજનીય રતિકાકાને શ્રદ્ધાંજલિ આપવાનો એક નાનો પ્રયાસ અમે કર્યો છે. છેલ્લાં આઠ વર્ષથી અવિરત લોકચાહના પામીને ગુજરાતીલેક્સિકોન આજે ઘરઘરમાં જાણીતું નામ બની ચૂક્યું છે. આ માટે અમે સૌ ભાષાપ્રેમીઓના આભારી છીએ. જૂન 2013માં રજૂઆત પામેલી ગુજરાતીલેક્સિકોન મોબાઇલ એપ્લિકેશનને સારો લોકપ્રતિસાદ મળ્યો છે. અમને ખાતરી છે કે ગુજરાતીલેક્સિકોનનો નવો અવતાર સૌ ભાષાપ્રેમીઓને જરૂરથી ગમશે.’

આ પ્રસંગે વધુ માહિતી આપતાં ગુજરાતીલેક્સિકોન પ્રોજેક્ટ મેનેજર સુશ્રી **મૈત્રી શાહ** જણાવે છે કે, ‘નજીકના ભવિષ્યમાં હજુ ઘણા બધા નવા ફેરફારો આપ ગુજરાતીલેક્સિકોન વેબસાઇટ ઉપર જોઈ શકશો. તાજેતરમાં જ અમે અમારા લિટરેચર વિભાગમાં ‘**GL Goshthi**’ નામના એક નવા વિભાગની રજૂઆત કરી છે જેમાં વિવિધ ક્ષેત્રના અગ્રણીઓના માતૃભાષા તરફની તેમની લાગણીઓ તથા તેમના વિચારો, પસંદગી શી છે તેવી વિવિધ બાબતોની જાણકારી આપ મેળવી શકો છો. આ ઉપરાંત નજીકના ભવિષ્યમાં મેડિકલ, લો, મરાઠી – ગુજરાતી, સ્વાહિલી વગેરે જેવા વિવિધ શબ્દકોશો સાઇટ ઉપર ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે અને અમારા વિશેષતમ લર્નિંગ પ્રોગ્રામ દ્વારા કોઈપણ વ્યક્તિ સરળતાથી ગુજરાતી ભાષા શીખી શકશે.’

ગુજરાતીલેક્સિકોન વિશે :

45 લાખથી વધુ શબ્દભંડોળ ધરાવતો ગુજરાતીલેક્સિકોન આજે ઘર ઘરમાં જાણીતો બની ચૂક્યો છે. જેનો મુખ્ય ઉદ્દેશ ભાષા અને ટેકનોલોજીના સમન્વય દ્વારા ભાષાને સંગ્રહિત કરી તેનો વ્યાપ વધારવાનો છે. <http://www.gujaratilexicon.com> વેબસાઇટની મુલાકાત લઈને કોઈ પણ ભાષાપ્રેમી પોતાનું શબ્દભંડોળ વધારી શકે છે, સાહિત્ય વાંચી શકે છે અને અમારા આ કાર્યમાં જોડાઈ શકે છે.

ભગવદ્ગોમંડલ (www.bhagwadgomandal.com), લોકકોશ (<http://lokkosh.gujaratilexicon.com>) અને ગ્લોબલ.ગુજરાતીલેક્સિકોન (<http://global.gujaratilexicon.com/>)ની સફળ રજૂઆત દ્વારા ગુજરાતીલેક્સિકોને ભાષાપ્રેમીઓ માટે સમગ્ર વિશ્વને કમ્પ્યુટરની એક ક્લિકે ઉપલબ્ધ કરાવી આપ્યું છે.

ભગવદ્ગોમંડલ એ ગુજરાતી ભાષાનો એકમાત્ર એન્સાઇક્લોપીડિયા છે જેનો સમાવેશ ગુજરાતીલેક્સિકોને પોતાના ડેટાબેઝમાં કરીને સૌ ભાષાપ્રેમીઓ માટે તે હાથવગો કરી આપ્યો છે. લોકકોશના માધ્યમ થકી

શબ્દકોશમાં સ્થાન નહીં પામેલા; પરંતુ લોકવપરાશમાં હોય તેવા શબ્દોને એકત્ર કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવે છે, જ્યારે ગ્લોબલ.ગુજરાતીલેક્સિકોન એ ગુજરાતી ભાષા અને વિશ્વની અન્ય ભાષાઓ વચ્ચેના સેતુરૂપ છે. ગુજરાતીલેક્સિકોન આજે વિશ્વભરના લોકોમાં અને તેમાં પણ ખાસ કરીને વિદ્યાર્થીઓ, પત્રકારો, લેખકો, સાહિત્યકારો, સંશોધકો, વ્યાપારીઓ તથા માહિતી-સંચાર સાથે સંકળાયેલા લોકોમાં પ્રીય છે.

અર્નિઓન ટેકનોલોજી વિશે

અર્નિઓન ટેકનોલોજીસ એક નવીન વિચારો ધરાવતી 'સોફ્ટવેર એપ્લિકેશન ડેવલપમેન્ટ કંપની' છે જે વેબ એપ્લિકેશન, ડિજિટાઇઝેશન, લોકલાઇઝેશન અને બિઝનેસ સપોર્ટ સર્વિસ જેવાં ક્ષેત્રોમાં વિશેષ આવડત ધરાવે છે. અમે અમારા ક્લાયન્ટની જરૂરિયાત સમજી તેમના માટે શ્રેષ્ઠ ઉપાય શોધી તેમની માંગને સંતોષવાનો સંકલ્પ રાખીએ છીએ.. અમે શ્રેષ્ઠતા અને નવીનતા માટે અનંત શક્યતાઓ પૂરી પાડવા વચનબદ્ધ છીએ. કંપનીનો મુખ્ય શબ્દપ્રયોગ છે : **Exceed Expectations**

અર્નિઓન એક મજબૂત બૌદ્ધિક કૌશલ્ય, ઉત્તમ અભ્યાસ અને મૂલ્યવાન સિદ્ધાંતો પર આધારિત એન્ટરપ્રાઇઝ છે. જેનું મુખ્ય કાર્યાલય ભારતના મહાનગર અમદાવાદ ખાતે આવેલું છે.

વધુ માહિતી માટે આપ અમારી વેબસાઇટ www.arniontechnologies.com ની મુલાકાત લઈ શકો છો અને અમારો info@arniontechnologies.com પર સંપર્ક પણ કરી શકો છો...

સંપર્ક સૂત્ર : સુશ્રી મૈત્રી શાહ

Email : maitri@arniontechnologies.com

Phone : +91 79 40049325 / Mobile : +91 98252 63050

@ @ @ @ @

More than 3,10,00,000 Gujarati Language lovers have visited

<http://www.gujaratilexicon.com>

More than 32,00,000 have visited Digital Bhagwadgomandal

<http://www.bhagwadgomandal.com>

More than 6,70,000 have visited Lokkosh

<http://lokkosh.gujaratilexicon.com>

@ @ @ @ @